

AFDELING
Bestuur

PLAATS
Baarn

ONS KENMERK
DB/cor.uit/21.025/gk

DOORKIESNUMMER

DATUM

UW KENMERK

14 sept 2021

E-MAIL

bestuur@acp.nl

BETREFT

Positionpaper tbv rondetafelgesprek 16 sept a.s. over MIT

Geachte voorzitter,

Allereerst dank dat wij als politievakbonden de gelegenheid krijgen om ons zienswijze t.a.v. het MIT aan u voor te kunnen leggen en daar waar nodig toe te lichten. Het is goed om aan het begin van deze inbreng duidelijk te maken dat wij voorstander zijn van het MIT en de aparte positie die het in het "systeem" zou moeten innemen. In deze bijdrage zullen wij ons standpunt nader onderbouwen.

Sinds het politieke besluit om tot de oprichting van het MIT over te gaan is er op vele manieren, vaak helaas voor het merendeel negatief, veel geschreven en gezegd over het MIT. Als politievakbonden vinden wij dat teleurstellend het gaat daarbij helaas te weinig over de inhoud en het doel van het MIT maar veel over zeggenschap, de macht, etc.. Voor ons is duidelijk dat als dit vraagstuk niet wordt beslecht de zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit de lachende derde zal zijn. En de gevolgen hiervan zullen voor onze samenleving in alle opzichten groter en meer zichtbaar worden.

Voordat wij ingaan op voorliggende vraagstukken willen wij de volgende punten met nadruk en urgentie naar voren brengen:

1. Het is essentieel dat in de komende jaren, in de totale veiligheidsketen, forse investeringen nodig zijn in de aanpak van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit. In de afgelopen 2 jaar is volstrekt helder geworden dat Nederland op een onaanvaardbare achterstand is komen te staan in de aanpak en de bestrijding hiervan. De moordaanslagen in de afgelopen jaren op o.a. een advocaat en journalist zijn hier de absolute dieptepunten van. Ook symboliseren deze verschrikkelijke gebeurtenissen de wijze waarop de Nederlandse rechtsstaat onder druk is komen te staan en meer en meer terrein aan het verliezen is. Hiervoor verwijs ik graag naar de diverse documenten die o.a. door de politievakbonden, Coalitie voor Veiligheid en de strafrechtketen zijn ingediend t.b.v. een nieuw regeerakkoord van een nieuw Kabinet.

2. Zeker de komende jaren zal de aanpak in overgrote mate gericht zijn en blijven op de strafrechtelijke/opsporings aanpak. Wij zien echter dat ook andere vormen van aanpak van deze vorm van criminaliteit aan belang gaat winnen in aanvulling op de strafrechtelijke aanpak. Ook hiervoor zullen de komende jaren investeringen maar ook andere en nieuwe wetgeving nodig zijn.
3. Het MIT komt wat ons betreft niet in plaats van de huidige vormen, aanpak en bestrijding maar is een belangrijke aanvulling daarop.

Rol, positie en belang van de politie- en andere vakbonden in de veiligheid

Het is goed als wij als politie- en andere vakbonden in de veiligheid duiden waarom wij ons met vraagstukken als het MIT bezighouden. Een groot deel van onze organisatie zijn ruim 100 jaar geleden opgericht met o.a. de volgende doelstelling te weten; de verbetering van de sociale en arbeidsvoorwaardelijke positie van bijv. politiemensen en de "verheffing" van het (politie)vak. In de afgelopen decennia is daar meer en meer bijgekomen: het signaleren en aanhangig maken van (nieuwe) vraagstukken en problemen die criminaliteit met zich meebrengt voor (individuele) burgers, samenleving en onze rechtsstaat. Dit vaak tegen de heersende mainstream van heersende politieke, bestuurlijke en wetenschappelijk beelden en opvattingen in. Van oudsher kennen wij in de de veiligheidssectoren een hoge organisatiegraad hetgeen in Nederland langzamerhand een bijzonderheid genoemd kan worden. Onze achterbannen verwachten, zeker in dit tijdsgewricht, dat wij hier mede namens hun nadrukkelijk invulling blijven geven. Wat ons betreft ligt hierin dus het belang van medewerkers werkzaam in de veiligheidsketen en de rol van ons als vertegenwoordigenden partijen.

Het ontstaan en het doel van het MIT

De wijze waarop het MIT is ontstaan is op zichzelf een bijzonder proces geweest. Alvorens daar nog kort op terug te kijken willen wij beginnen met de uitspraak van een citaat van een van de grootste wetenschappers uit onze moderne tijd nl Albert Einstein:

"We cannot solve our problems with the same thinking we used when we created them". Vrij vertaald: "we kunnen een probleem niet oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt".

Doorvertaald naar de aanpak en bestrijding van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit in de huidige tijd: we zullen het probleem op een andere manier moeten aanpakken als dat we tot op heden hebben gedaan. Omdat de aanpak die we tot op heden hebben gebruikt, naar de nabije toekomst, onvoldoende is gebleken als gevolg van de enorme ontwikkeling/evolutie die dit fenomeen de afgelopen 20 tot 30 jaar heeft doorgemaakt.

We gaan terug naar de Algemene Politieke Beschouwingen van 2019. Ook in die periode was er al enorm veel te doen over de toenemende problemen en gevolgen van de ondermijnende effecten van de zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit. De moord op een advocaat maar ook Nederland als "narcostaat" zijn gebeurtenissen die het maatschappelijk en politieke discours op dat moment in hoge mate bepaalde. In daarna tot heden is publiek meer en meer zichtbaar hoe omvangrijk en fundamenteel het probleem heeft kunnen worden met als een van de dieptepunten de moordaanslag op een journalist maar ook de recente rapporten van internationale organisaties die Nederland duiden als "het centrum van..."

Tijdens de eerder genoemde Algemene Politieke Beschouwingen werd duidelijk dat het Kabinet stappen moest gaan zetten om deze problematiek het hoofd te bieden. Daarbij was in de politiek het besef aanwezig dat alleen investeren (meer geld) in de huidige werkwijze onvoldoende was. Uitkomst van het debat was de oprichting van het Multidisciplinair Interventieteam (MIT) met het daarbij behorende budget.

Fundamenteel onderdeel van dit besluit was dat het MIT "anders" moest zijn dan het bestaande. M.a.w. NIET meer van hetzelfde. Het besluit betrof dus uitgangspunten en kaders maar GEEN inhoudelijke context of duiding over de exacte rol en positie. Dat was iets dat verantwoordelijk Minister Grapperhaus verder ter hand zou nemen in 2019 en 2020.

Wij hechten er aan om vanuit onze zienswijze meer duiding te geven aan de context van dit politieke besluit wat op zichzelf past bij het eerder genoemde citaat nl:

1. Een geïnstitutionaliseerd multidisciplinair team; dit is een fundamentele verandering in het denken en benaderen van de aanpak van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit. Daar waar de diverse diensten in het veiligheidsdomein met name in gelegenheidscoalities samenwerken in strafrechtelijke onderzoeken, wordt hier gekozen voor een structurele, permanente samenwerking van de diverse diensten en partijen in de veiligheidsketen.
2. Het MIT richt zich op het verzamelen van informatie en inlichtingen, het ordenen daarvan en beschikbaar stellen t.b.v. partijen voor een vervolg aanpak (bijv. strafrechtelijk maar ook bestuursrechtelijk of anderszins). Kortom het richt zich op het permanent in beeld brengen en houden van de zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit. Kortom; het MIT dient primair een "inlichtingen" organisatie (dus geen primaire rol als opsporingsorganisatie) te zijn met de daarbij behorende bevoegdheden (bijv. analoog aan de AIVD).
3. Het bovenstaande betekent dus dat met MIT op een andere positie de aanpak van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit komt te staan. M.a.w. het MIT heeft een meer "pro-actieve" rol in de totale aanpak. Het is dus niet "in plaats van" maar "aanvullend op". Ook geeft dit de ruimte om breder te kijken naar de wijze waarop de betreffende zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit kan worden aangepakt.

Voor ons was het duidelijk dat met bovenstaande duiding er was gekozen voor een belangrijke cq essentieel andere benadering bij de aanpak van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit aanvullend op de huidige aanpak. Het bovenstaande was echter op het moment van het politieke besluit niet zo helder en uitgekristalliseerd. Dit heeft forse gevolgen gehad bij de verdere uitwerking en realisatie van het "MIT".

Reactie van partijen in de veiligheidsketen

Opmerking vooraf:

Belangrijk om op te merken is dat de politie en ook andere opsporingsdiensten in de afgelopen jaren (forse) successen hebben behaald. Aansprekende voorbeelden zijn de aanhouding van een grote crimineel in Dubai, het "kraken" van PGP telefoons, Encrochat, etc.. Daar waar het gevoel cq beeld is ontstaan dat er twijfel is aan de professionaliteit van de uitvoerende politiemensen in deze onderzoeken, willen wij dat met kracht tegenspreken. Het is duidelijk dat de Nederlandse Politie op dit punt tot de internationale top behoort. De oprichting van het MIT met de daaraan verbonden doelen doen hieraan wat ons betreft geen enkele afbreuk.

Wij hebben met verbazing en teleurstelling gekeken naar de discussie die binnen de politie en ook andere partijen die het MIT moeten vorm gaan geven is gereageerd op het politieke besluit om tot de instelling van het MIT over te gaan.

Allereerst zagen wij dat niet de tijd is genomen om fundamenteel te onderzoeken naar wat de bedoeling van het MIT was geprojecteerd in het totale systeem van de aanpak van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit.

De discussies gingen veelal direct over zeggenschap, geld, formatie, de overbodigheid van het MIT omdat die rol al werd ingevuld in het staande systeem, etc... Het gevoel en beeld van concurrentie met de bestaande diensten dan wel binnen die diensten voerde tot onze verbazing de boventoon. Deze gang van zaken is zeker niet bevorderlijk geweest voor de opbouw en ontwikkeling van het MIT. Sterker nog, als dit niet verandert dan lopen we een reëel risico of het MIT überhaupt dan nog succesvol kan worden.

Het mag duidelijk zijn dat wij dat echt een gemiste kans zouden vinden maar als de organisaties blijven vinden dat het MIT gewenst en nodig is dan moeten ze zelf aan de slag gaan om de zorgen weg te nemen en daarbij koersvast blijven. Niet de macht en de kleine deelbelangen moeten de toon bepalen maar de visie en de missie van de geïntensiveerde strijd tegen de echte tegenstander, de georganiseerde criminaliteit. Wellicht moet nog maar eens fundamenteel nagedacht worden over het totaal en de wijze waarop het MIT nu gepositioneerd gaat worden in de veiligheidsketen.

Het MIT komt er toch...

Wij willen onze bijdrage afronden met een nadrukkelijk oproep aan alle partijen. De zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit heeft de afgelopen 20 jaar een fenomenale ontwikkeling doorgemaakt als gevolg van allerlei ontwikkelingen. Het voert te ver om daar in deze bijdrage in detail op in te gaan maar wij noemen toch een paar elementen te weten; de disruptieve ontwikkeling van technologie, internet en communicatiesystemen. Vrij vervoer van personen en goederen in grote delen van de EU en vrijhandelszones, de optimale infrastructuur en logistieke processen, etc. etc... Dit alles maakt dat we dit probleem dus anders moeten aanpakken als dat we deden. De ondermijnende gevolgen en effecten op een flinke aantal (kwetsbare) jongeren, andere onderdelen van onze samenleving en economie dreigen ontwrichtend te worden. De Nederlandse burgers verdienen het dat we dit daadkrachtig aanpakken. Dat is waar de focus op zou moeten liggen.

Als het MIT, ongeacht waar het gepositioneerd gaat worden, inderdaad de "inlichtingen" organisatie moet worden dan heeft dit grote en fundamentele gevolgen voor de bestaande wet- en regelgeving en de controle en toezicht die daaraan gekoppeld zou moeten worden. Cruciaal is ook hier dat het moet blijven passen in de manier waarop wij met elkaar vinden dat de Nederlandse rechtsstaat vorm gegeven moet worden. Dit zal nog het nodige denkwerk en debat vergen maar naar onze wijze van zien is dit de enige weg om met elkaar verder te komen in de aanpak van zwaar georganiseerde (internationale) criminaliteit.

Gerrit van de Kamp
voorzitter Politievakbond ACP, Coalitie voor Veiligheid en European Police Union.

Nine Kooiman
bondssecretaris Nederlandse Politiebond.